

Vishap, or The Armenian Dragon.

By Karine Chilingaryan and Igor Grigorian

Mountains of the Armenian Plateau conceal many mysteries. Archeologists consider this area to be an interesting ground for research, while the local inhabitants tell amazing stories of dark caves and formidable rocks. In the midst of myth fans an unofficial science has developed, one that studies dragons in various cultures; it is called *dragonology*. It turned out that depending on the habitat these monsters vary in specific behavior, appearance and even food ration.

China

Hong Kong

Japan

If a Chinese or a Japanese dragon is a kind being, incarnating wisdom and moral perfection, the European congeners defer by being ferocious and having brutal appetite.

European

(Great Britain-Dragons)

Figure 1

Figure 2

Figure 3

The Armenian dragon ruled water element, and lived in lakes, rivers and in the skies, in the dark clouds, causing thunderstorms and hurricanes. Even the appearance of the Armenian dragon kept him apart from his intricate Asian and multi-headed European relatives. Historically, he was depicted as a winged snake or with a combination of elements from different animals.

Originally, Vishap was worshiped, especially in a drought: it was believed that the Serpent, dragging its long tail on the ground, indicates the place where it is possible to dig canals. Later the belief changed, and it was he who blocked access to life-giving moisture, and it was possible to get water only by defeating the dragon.

The main rival of Vishap in Armenia was the god of storm Vahagn. In an unequal battle, the hated Serpent was defeated, after which a long-awaited rain fell on the ground. He was called Vishapakagh (Dragon Reaper or Dragon Slayer).

Vahagn the Dragon

Armenia-Dragon Stones

The Armenians believed that during a storm black unbridled dragons would be born in heaven or arose from the deepest depths of the earth, swallow the Sun, cast dark shadow over the earth, and block the waterways. When this happened, Vahagn would attack them and release the Sun and the earthly waters. In an unequal battle the hated snake would be defeated, after which the long-awaited rain falls from above, and the Sun would shine again on the earth. This is how Vahagn's nickname, Dragon Reaper, came about.

Old Armenia inhabitants knew numerous stories about the dragons, as they shared the land with them. Not surprisingly, a Vishap city and Vishapadzor (Dragon gorge) monastery used to be located in the vicinity of Lake Van. One of the picks of Geghama Mountains (near Lake Sevan, present day Armenia) is still called Vishapi Ler (Dragon Mountain). Even today, local inhabitants would tell stories about Sevan Monster.

Known as dragon-stones, slabs from megalithic period are particularly typical to the Armenian Highlands. Based on the research started in XIX-XX centuries archeologists consider them to be forerunners of the stone-crosses, as there are strong similarities in their craftsmanship and function.

Figure 4

Figure 5

Figure 6

Customary, the dragon stones are divided into three types based on the image on the slab: fish-like (usually depicts catfish, fig. 4), ox-like (fig. 5) and fish-ox-like (fig. 6). Fish-ox-like dragon stones would have zigzag lines on the sides symbolizing water (resembles Zodiac sign for Aquarius).

Fish has a special meaning in the Armenian culture; it symbolizes fertility, while ox symbolizes storm deity. As of today, 150 examples of the dragon stones are known, 90 of which on the territory of modern Armenia. They are made mostly from basalt and have length (or height) between 150 and 550 centimeters (5 to 18 feet). Although most of the dragon stones are found in horizontal position, they are carved from all sides, besides the tail, which means that originally they were standing on the tail, vertically. It is also known that they were placed at the altitude of 3,000 meters (9.8 thousand feet) above sea level, but the reason is still a mystery.

Today, one could encounter them in the middle of city of Yerevan, as well as in other locations outside of the city. In our opinion, they should be returned to their original sites, as they are part of our history and culture.

Sources: <https://en.wikipedia.org/wiki/Dragon>
<https://en.wikipedia.org/wiki/Vahagn>

Republic of Armenia 1919 50 Roubles Banknote

A related information regarding dragon designs in paper currency. Armenia 1919 banknote featuring a pair of dragons on each side of the frame. The artist designed the pair of dragons on the currency highlighting the historical importance of the dragon, relating folklore and mythology in Armenian culture.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԻՇԱՊ

Կարինե Զիլինգարյան, Իգոր Գրիգորյան

Հայկական լեռնաշղթայի սարերը թաքցնում են բազմաթիվ գաղտնիքներ: Հնագետները համարում են, որ այս տարածքը հետաքրքիր հիմք է հետազոտությունների համար, իսկ տեղացիները պատմում են մոլթ քարանձավների և վիթխարի ժայռերի մասին զարմանահրաշ պատմություններ:

Առասպելների երկրպագուների շրջանում զարգացել է ոչ պաշտոնական գիտություն, որը տարբեր մշակույթներում ուսումնասիրում է վիշապներին: Այն կոչվում է վիշապագիտություն: Կախված բնակավայրից, այդ հրեշները տարբերվում են որոշակի վարքագծով, արտաքին տեսքով և նույնիսկ սննդակարքով:

Եթե այլ երկրներում վիշապը մարմնավորում է չարություն և ագահություն (բացառությամբ չինական և հայկական վիշապների, որոնք մարմնավորում են իմաստություն և բարոյական կատարելություն), ապա հայկական վիշապը, չնայած իր անվանումին (<<վիշապ>> պարսկերեն նշանակում է թույն), բարի է և կենարար:

Նա մարմնավորում է ջրի տարրը և ապրում է լճերում, գետերում և երկնքում՝ մոլթ ամպերի մեջ, բերելով ամպրոպ և փոթորիկ: Նույնիսկ հայկական վիշապի տեսքը նրան զերծ է պահում իր բարդ ասիական և եվրոպական հարազատներից: Համարվում էր նաև, որ նրանք կարող են կապվել լեռներում ապրող հսկաների հետ: Պատմականորեն նրանք պատկերված էին որպես թևավոր օձեր՝ կամ տարբեր տարրերի կենդանիների համադրություն: Համարվում էր, որ օձը, սահելով իր պոչով ցույց է տալիս այն տեղը, որտեղ հնարավոր է ջրանցքներ բացել: Ի սկզբանե վիշապը խորհրդանշում էր երաշտը, սակայն հետագայում հավատը փոխվեց և ստանալ կյանքը խթանող հասանելիությունը՝ ջուրը, հնարավոր դարցավ միայն վիշապին հաղթելով: Վիշապի հիմնական հակարակորդը Հայաստանում փոթորկի աստված՝ Վահագնն էր:

Հայերը հավատում էին, որ ամպրոպի ժամանակ երկնքում ծնվում կամ երկրի խորքերից երկինք են բարձրանում սև անսանձ վիշապները, կուլ են տալիս Արեգակը, խավարով պատում աշխարհը և փակում երկնային ջրերի ճանապարհը: Դրանից հետո Վահագնը հարձակվում է նրանց վրա և ազատում Արեգակն ու երկնային ջրերը:

Անհավասար պայքարում ատելի օձը պարտվում է, որից հետո երկար սպասված անձրևը թափվում է գետին, իսկ փալուն Արեգակը նորից լուսավորում է աշխարհը: Այդպես ծնվեց Վահագնի մականունը <<Վիշապաքաղ>>:

Հին Հայաստանի բնակիչները գիտեին շատ պատմություններ վիշապների մասին, քանզի միշտ ապրում էին նրանց կողքին: Եվ զարմանալի չէ, որ Վանա լճի մոտ կար Վիշապ քաղաքն ու Վիշապածոր վանքը: Գեղամա լեռներիցմեկի գագաթը մինչև այժմ էլ կոչվում է Վիշապի լեռ: Անգամ այսօր այդտեղի բնակիչներից կարելի է լսել պատմություններ Սևանի հրեշի մասին:

Մեգալիթյան դարաշրջանից մնացած քարակոթողները, որոնք հայտնի են մեզ վիշապաքար անվանումով, հատուկ են միայն Հայկական լեռնաշխարհին: Նրանց սկսել են հետազոտվել 19-20-րդ դարերում: Հնագետները համարում են, որ դրանք խաչքարերի նախնական ձևերն են, որովհետև շատ ընդհանրություններ ունեն իրենց տիպաբանությամբ և նույնիսկ գործառույթների տեսանկյունից:

Վիշապաքարերը հիմնականում եղել են 3 տեսակի՝ ցլակերպ, ձկնակերպ և ձկնացլակերպ:

Չուկը հատուկ դեր ունի հայկական մշակույթի մեջ: Նա խորհրդանշել է պտղաբերություն, իսկ ցուլը ամպրոպի աստվածության խորհրդանիշն էր: Այսօր հայտնի են այդ հուշարձանների մոտ 150 օրինակ, որոնցից 90-ը գտնվում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքում: Վիշապաքարերը պատրաստված են հիմնականում բազալտից և ունեն 150-550 սմ բարձրություն:

Չնայած այն բանի, որ վիշապաքարերի մեծ մասը գտնվում էր հորիզոնական դիրքով ընկած, նրանք քանդակված են բոլոր կողմերից բացի պոչից, ինչը խոսում է այն մասին, որ նրանք ի սկզբանե եղել են կանգնած վիճակում: Բացի այդ հայտնի է, որ բոլոր վիշապաքարերը տեղադրվում էին ծովի մակերևույթից 3000 մետր բարձրությամբ, բայց դեռ պարզ չէ թե ինչն էր դրա պատճառը:

Այսօր մենք կարող ենք տեսնել վիշապաքարեր թե Երևանի փողոցներում և թե Երևանից դուրս, ինչը կարծում ենք սխալ է: Նրանք պետք է վերադարձվեն իրենց նախնական տեղերը քանի որ դա մեր պատմության և մշակույթի մասն է:

Վահագնի արձանը Երևանի մոտակայքում, քանդ.՝ Կարեն Նուրիջանյան
Statue of Vahagn the Dragon Slayer near Yerevan, sculptor: Karlen Nurijanyan

